

ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างอายุแรกสมรสและภาวะเจริญพันธุ์

ความแตกต่างของฐานะทางเศรษฐกิจ มีส่วนในการกำหนดอายุแรกสมรส ซึ่งอายุแรกสมรสย่อมมีอิทธิพลต่อภาวะเจริญพันธุ์ที่แตกต่างกันของสตรีที่สมรสแล้วแต่ละคนด้วย โดยทั่วไปมักจะพบว่าผู้ที่ฐานะทางเศรษฐกิจสูงมักจะสมรสเมื่ออายุค่อนข้างมาก และมีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำ ทั้งนี้เนื่องจากผู้ที่ฐานะทางเศรษฐกิจสูงมักจะเป็นผู้มีฐานะทางสังคมที่สูงกว่า เพราะโอกาสในการที่จะศึกษาเล่าเรียนต่อไปในระดับสูงขึ้นไปมีมากกว่า นอกจากนี้มักจะประกอบอาชีพหรือสร้างหลักฐานใหม่ที่มีความมั่นคงก่อนจึงสมรสช้ากว่า ซึ่งทำให้มีผลต่อภาวะเจริญพันธุ์ต่ำ ส่วนผู้ที่ฐานะทางเศรษฐกิจต่ำมักจะสมรสตั้งแต่อายุยังน้อย และมีภาวะเจริญพันธุ์สูง เพราะผู้ที่ฐานะทางเศรษฐกิจต่ำมักจะไม่ค่อยมีโอกาสในการศึกษาต่อไปในระดับที่สูงขึ้นไป ประกอบกับไม่มีความคิดที่จะสร้างหลักฐานใหม่มั่นคงก่อน ดังนั้นโอกาสที่จะสมรสเมื่ออายุยังน้อยจึงมีมาก ซึ่งทำให้มีผลต่อภาวะเจริญพันธุ์ที่สูง ดังนั้นในบั้นปลายจึงจะศึกษาวาผู้ที่ฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน จะมีอายุแรกสมรสแตกต่างกันเพียงใด และจะมีอิทธิพลต่อความแตกต่างของภาวะเจริญพันธุ์อย่างไรบ้าง

ก. อิทธิพลของอายุแรกสมรสต่อภาวะเจริญพันธุ์กับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม

ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมอาจนับได้ว่า เป็นสาเหตุอันหนึ่งที่มีผลกระทบต่อเทือนต่ออายุแรกสมรสและภาวะเจริญพันธุ์ ทั้งนี้เพราะผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง เป็นผู้ที่ระดับการศึกษาค่อนข้างดี มักจะใช้เวลาส่วนใหญ่ไปในการศึกษาหาความรู้ เพราะฐานะทางเศรษฐกิจอำนวยให้อยู่แล้ว จึงทำให้สมรสเมื่ออายุค่อนข้างสูง ยิ่งกว่านั้นผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงมักจะเข้าใจและตระหนักดีถึงภาวะของการมีบุตรมากเกินไป และมีความคิดไกล นึกถึงอนาคตของบุตร และความมั่นคงของครอบครัว จึงมักจะคำนึงถึงผลได้ผลเสียของการมีบุตรมากเกินไป ซึ่งตรงกันข้ามกับ

ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ ฐานะทางเศรษฐกิจก็ไม่อำนวยให้ได้รับการศึกษาต่อ หลังจากจบการศึกษาภาคบังคับแล้ว นอกจากนั้นยังไม่คอยคำนึงถึงการสร้างความมั่นคงให้แก่ตนเองนัก จึงทำให้ผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำสมรสเร็วกว่า และนอกจากนี้ เมื่อสมรสแล้วมักไม่ค่อยตระหนักถึงอนาคตของครอบครัว โดยเฉพาะไม่คำนึงถึงภาระและอนาคตของบุตร จึงมักจะสมรสเร็วและมีภาวะเจริญพันธุ์สูง ดังนั้น ในบทนี้จึงมุ่งศึกษาฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของสตรีที่สมรสแล้วทุกคน โดยได้ใช้วิธีวัดระดับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมทางอ้อม โดยการใส่คะแนนการศึกษา อาชีพ และเครื่องใช้บริโภคประเภทดาวโรนในบ้านของหัวหน้าครัวเรือนต่าง ๆ แบ่งฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมออกเป็น ๔ ระดับคือ ครัวเรือนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำหรือยากจน ครัวเรือนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมปานกลาง ครัวเรือนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมค่อนข้างสูงหรือค่อนข้างดี ครัวเรือนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงหรือดี และเนื่องจากมาตรการในการกำหนดให้คะแนนหรือจัดกลุ่มฐานะทางเศรษฐกิจนี้ปรากฏว่าจากตัวอย่างที่ศึกษา มีจำนวนของตัวอย่างบางส่วนที่ตกอยู่ในกลุ่มที่ไม่ทราบไม่ตอบ ฐานะทางเศรษฐกิจ การศึกษา อาชีพ หรือไม่สามารถกำหนดฐานะทางเศรษฐกิจได้ จึงต้องศึกษาเฉพาะสตรีที่สมรสแล้วที่ตกเป็นตัวอย่างแท้ที่ทราบฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมจากหัวหน้าครัวเรือน ซึ่งอาจจะทำให้ผลที่ได้อาจผิดไปจากข้อเท็จจริงบ้างเล็กน้อย

สมหมาย วันสอน พบว่า สตรีที่มีฐานะยากจนมากจะมีอายุแรกสมรสโดยเฉลี่ยต่ำกว่าสตรีที่ฐานะปานกลางและค่อนข้างดีประมาณ ๐.๖ ปี คือสตรีที่มีฐานะยากจนมากมีอายุแรกสมรส ๑๙.๘ ปี สตรีที่มีฐานะค่อนข้างดี ๒๐.๔ ปี^๔ สำหรับภาวะเจริญพันธุ์นั้น

^๔สมหมาย วันสอน, "ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และประชากรที่มีอิทธิพลต่ออายุแรกสมรสของคนไทยในชนบท", (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พ.ศ. ๒๕๑๔), หน้า ๓๕

สุวตนา วิบูลย์เศรษฐ์ พบว่า จำนวนบุตรเกิดรอดของสตรีที่สมรสแล้วในทุกอายุ จะลดลงเมื่ออายุแรกสมรสสูงขึ้น คือสตรีที่สมรสเมื่ออายุต่ำกว่า ๑๕ ปีมีบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๓.๖ คน และสตรีที่สมรสเมื่ออายุ ๓๐ ปีขึ้นไป มีบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยเพียง ๒.๘ คน เท่านั้น^๕ การศึกษาในรัฐไมซอร์ ประเทศอินเดีย พบว่า อายุแรกสมรสของผู้ที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการเกษตรกรรม และผู้ที่ประกอบอาชีพอื่นซึ่งมิใช่เกษตรกรรม ไม่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด คืออายุแรกสมรสโดยเฉลี่ยประมาณ ๑๔.๗ ปี นอกจากนี้ยังศึกษาพบอีกว่าสตรีที่สมรสเมื่ออายุมากขึ้นจะมีจำนวนบุตรน้อยลง คือสตรีที่มีอายุแรกสมรสเท่ากับ ๒๒ ปีขึ้นไปมีบุตร ๒.๒ คน ในขณะที่สตรีที่สมรสเมื่ออายุต่ำกว่า ๑๕ ปี มีบุตรถึง ๔.๔ คน^๖ ในไต้หวัน Ronald Freedman และ John Y. Takeshita พบว่า ผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า ๑,๐๐๐ เหรียญ (ไต้หวัน) มีอายุแรกสมรส ๑๘.๕ ปี ผู้มีรายได้ ๒,๐๐๐ ถึง ๒,๔๘๘ เหรียญ (ไต้หวัน) มีอายุแรกสมรส ๒๐.๓ ปี และผู้มีรายได้ ๒,๕๐๐ เหรียญ (ไต้หวัน) ขึ้นไป มีอายุแรกสมรส ๑๘.๑ ปี^๗ สำหรับภาวะเจริญพันธุ์นั้น พบว่า ผู้มีรายได้น้อยกว่า ๑,๐๐๐ เหรียญ (ไต้หวัน) ๒,๐๐๐ - ๒,๔๘๘ เหรียญ (ไต้หวัน) และ ๒,๕๐๐ เหรียญ (ไต้หวัน) ขึ้นไป มีบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๕.๕, ๕.๐ และ ๕.๕ ตามลำดับ และมีบุตรที่มีชีวิตโดยเฉลี่ย ๔.๖, ๔.๗ และ ๕.๐ คน ตามลำดับ^๘

^๕สุวตนา วิบูลย์เศรษฐ์, "การเจริญพันธุ์ของสตรีไทยในเขตชนบท," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พ.ศ. ๒๕๑๓), หน้า ๒๖

^๖United Nations, The Mysore Population Study, Report on the Field Survey Carried out in Selected Areas of Mysore State, India. (New York: United Nations, 1961), pp. 100 - 103

^๗ibid., p. 117

^๘Ronald Freedman and John Y. Takeshita, op. cit., p. 78

^๙Ibid., p. 72

การศึกษาในครั้งนี้ พบว่า อายุแรกสมรสของสตรีแตกต่างกันไปตามฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม คือผู้ที่ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดีกว่า มีอายุแรกสมรสสูงกว่าผู้ที่ฐานะยากจน (ตารางที่ ๑๔) โดยทั่ว ๆ ไป สตรีในเขตเมืองมีอายุแรกสมรสโดยเฉลี่ย ๒๑.๒ ปี เมื่อพิจารณาถึงฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมแล้ว พบว่า ผู้ที่มีฐานะยากจนนั้นมีอายุแรกสมรส ๒๐.๓ ปี ผู้ที่มีฐานะปานกลางมีอายุแรกสมรส ๒๐.๕ ปี และผู้ที่มีฐานะดี อายุแรกสมรสแตกต่างกับผู้ที่มีฐานะยากจนอย่างเห็นได้ชัด คือ ๒๒.๘ ปี และเมื่อพิจารณาถึง อัตราส่วนรอยของสตรีตามอายุแรกสมรสแล้วจะเห็นได้ชัดเจนขึ้น คือในกลุ่มสตรีที่สมรสเมื่ออายุต่ำกว่า ๑๘ ปีนั้น ผู้ที่มีฐานะยากจนมีถึงร้อยละ ๒๔ ส่วนผู้ที่มีฐานะดีนั้นมีเพียงร้อยละ ๗ เท่านั้น และในกลุ่มสตรีที่สมรสเมื่ออายุระหว่าง ๒๕ - ๒๙ ปีนั้น ผู้ที่มีฐานะยากจนมีเพียงร้อยละ ๘ ส่วนผู้ที่มีฐานะดีมีถึงร้อยละ ๒๘ สำหรับในกลุ่มสตรีที่สมรสเมื่ออายุ ๓๐ ปีขึ้นไปนั้นไม่เห็นความแตกต่างอย่างชัดเจนนัก คือมีอัตราระหว่างร้อยละ ๔ - ๖

การศึกษาถึงอิทธิพลของอายุแรกสมรสต่อภาวะเจริญพันธุ์โดยนำเอาปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมเข้ามาพิจารณาดูด้วยนั้น โดยทั่ว ๆ ไป พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างอายุแรกสมรสและภาวะเจริญพันธุ์ยังคงเดิม แต่ความสัมพันธ์จะมีมากขึ้นในกลุ่มสตรีที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมปานกลาง และค่อนข้างดี ส่วนในกลุ่มสตรีที่มีฐานะยากจนและดีนั้น ความสัมพันธ์จะน้อยลง (ตารางที่ ๑๕) คือโดยทั่ว ๆ ไป สตรีที่สมรสเมื่ออายุต่ำกว่า ๑๘ ปีนั้น มีบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๔.๘ คน และผู้สมรสเมื่ออายุ ๓๐ ปีขึ้นไปมีเพียง ๒.๐ คนเท่านั้น เมื่อพิจารณาตามกลุ่มฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม พบว่า ในกลุ่มสตรีที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมยากจนนั้น ผู้ที่สมรสเมื่ออายุต่ำกว่า ๑๘ ปีมีบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๔.๗ คน ส่วนผู้สมรสเมื่ออายุระหว่าง ๒๐ - ๒๑ ปีนั้น มีถึง ๕.๑ คน ซึ่งจะมีปัจจัยอื่น เช่นระดับการศึกษา หรือความร่ำรวย และการใช้ชีวิตการป้องกันการปฏิสนธิ ซึ่งควรจะพิจารณาดูด้วย สำหรับผู้สมรสเมื่ออายุ ๓๐ ปีขึ้นไปนั้น

ตารางที่ ๑๔

อายุแรกสมรสของสตรีที่สมรสแล้ว จำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของหัวหน้าครัวเรือน

ฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคม	อายุแรกสมรสของสตรี (ปี)						รวม	มีชนิดมเลขคณิต
	ต่ำกว่า ๑๘	๑๘-๑๙	๒๐-๒๑	๒๒-๒๔	๒๕-๒๙	๓๐ และมากกว่า		
ยากจน	๒๓.๙	๓๐.๐	๑๙.๑	๑๓.๖	๘.๕	๕.๑	๑๐๐.๐ (๔๓๔)	๒๐.๓
ปานกลาง	๒๐.๑	๒๙.๖	๒๐.๑	๑๘.๕	๑๐.๒	๓.๕	๑๐๐.๐ (๓๙๓)	๒๐.๕
ค่อนข้างดี	๑๕.๔	๒๘.๐	๒๐.๖	๒๑.๖	๑๐.๑	๔.๔	๑๐๐.๐ (๔๓๖)	๒๐.๙
ดี	๖.๕	๑๙.๘	๑๙.๖	๒๒.๒	๒๘.๔	๕.๕	๑๐๐.๐ (๔๓๓)	๒๒.๘
รวม	๑๖.๓	๒๕.๘	๑๙.๙	๑๙.๐	๑๔.๔	๔.๙	๑๐๐.๐ (๑๖๙๖)	๒๑.๒

ตารางที่ ๑๕

จำนวนบุตร เกิดรอดของสตรีที่สมรสแล้ว จำแนกตามอายุแรกสมรสของสตรี และฐานะทาง เศรษฐกิจและสังคมของหัวหน้าครัวเรือน

ฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคม	อายุแรกสมรสของ สตรี (ปี)	บุตร เกิดรอด (คน)					รวม	มีชนิดมี เลขคณิต
		๐	๑-๒	๓-๔	๕-๖	๗ และมากกว่า		
ยากจน	ต่ำกว่า ๑๘	๓.๘	๑๙.๔	๒๒.๓	๒๒.๓	๒๘.๒	๑๐๐.๐ (๑๐๓)	๔.๓
	๑๘-๑๙	๘.๓	๑๘.๑	๒๐.๕	๒๒.๐	๓๐.๓	๑๐๐.๐ (๑๒๓)	๔.๘
	๒๐-๒๑	๖.๒	๑๓.๓	๑๙.๘	๒๒.๒	๓๔.๖	๑๐๐.๐ (๘๑)	๕.๑
	๒๒-๒๔	๓.๐	๑๙.๓	๒๘.๑	๒๔.๖	๒๑.๑	๑๐๐.๐ (๕๓)	๔.๔
	๒๕-๒๙	๑๐.๘	๒๙.๓	๒๑.๖	๓๒.๔	๕.๔	๑๐๐.๐ (๓๓)	๓.๕
	๓๐ และมากกว่า	๑๙.๐	๓๘.๑	๒๓.๘	๑๙.๐	-	๑๐๐.๐ (๒๑)	๒.๕
	รวม	๘.๕	๒๐.๔	๒๒.๑	๒๓.๒	๒๕.๘	๑๐๐.๐ (๔๒๖)	๔.๖
ปานกลาง	ต่ำกว่า ๑๘	๑.๔	๒๑.๔	๒๘.๖	๑๕.๓	๓๒.๘	๑๐๐.๐ (๓๐)	๕.๐
	๑๘-๑๙	๑.๐	๑๙.๔	๒๘.๖	๒๔.๕	๒๖.๕	๑๐๐.๐ (๘๘)	๔.๘
	๒๐-๒๑	๔.๑	๑๙.๒	๓๒.๘	๑๖.๔	๒๓.๔	๑๐๐.๐ (๓๓)	๔.๓
	๒๒-๒๔	๓.๓	๒๓.๓	๓๓.๘	๑๓.๘	๑๖.๘	๑๐๐.๐ (๖๕)	๓.๘
	๒๕-๒๙	-	๓๔.๒	๓๑.๖	๒๖.๓	๓.๘	๑๐๐.๐ (๓๘)	๓.๓
	๓๐ และมากกว่า	๑๕.๔	๔๖.๒	๓๐.๘	-	๓.๓	๑๐๐.๐ (๑๓)	๒.๔
	รวม	๓.๔	๒๓.๘	๓๐.๘	๑๘.๕	๒๓.๕	๑๐๐.๐ (๓๕๓)	๔.๕

ตารางที่ ๑๕ (ต่อ)

ฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคม	อายุแรกสมรสของ สตรี (ปี)	บุตรเกิดรอด (คน)						มีชนิดิมเลขคณิต
		๐	๑-๒	๓-๔	๕-๖	๗ และมากกว่า	รวม	
คนข้างดี	ต่ำกว่า ๑๘	-	๑๕.๔	๓๒.๓	๒๓.๑	๒๙.๒	๑๐๐.๐ (๖๕)	๕.๑
	๑๘-๑๙	๔.๒	๑๖.๗	๒๔.๒	๒๘.๓	๒๖.๗	๑๐๐.๐ (๑๒๐)	๕.๐
	๒๐-๒๑	๘.๐	๒๙.๙	๒๖.๔	๒๓.๐	๑๒.๖	๑๐๐.๐ (๘๗)	๓.๗
	๒๒-๒๔	๗.๔	๒๗.๗	๓๓.๐	๒๐.๒	๑๑.๗	๑๐๐.๐ (๙๔)	๓.๗
	๒๕-๒๙	๑๑.๖	๓๗.๒	๓๗.๒	๗.๐	๗.๐	๑๐๐.๐ (๕๓)	๒.๘
	๓๐ และมากกว่า	๒๒.๒	๓๓.๓	๓๘.๙	๕.๖	-	๑๐๐.๐ (๑๘)	๒.๒
	รวม	๖.๖	๒๔.๔	๒๙.๗	๒๑.๕	๑๗.๘	๑๐๐.๐ (๕๒๗)	๔.๑
คน	ต่ำกว่า ๑๘	๔.๒	๔๑.๗	๑๖.๗	๒๕.๐	๑๒.๕	๑๐๐.๐ (๒๔)	๓.๗
	๑๘-๑๙	๓.๙	๓๐.๓	๒๘.๙	๑๙.๗	๑๗.๑	๑๐๐.๐ (๗๖)	๔.๐
	๒๐-๒๑	๙.๕	๒๕.๐	๓๖.๙	๑๕.๕	๑๓.๑	๑๐๐.๐ (๘๔)	๓.๖
	๒๒-๒๔	๑๔.๙	๔๓.๖	๒๖.๖	๑๒.๘	๒.๑	๑๐๐.๐ (๙๔)	๒.๕
	๒๕-๒๙	๑๕.๖	๔๑.๐	๒๗.๐	๘.๒	๘.๒	๑๐๐.๐ (๑๒๒)	๒.๗
	๓๐ และมากกว่า	๑๘.๒	๓๗.๓	๔.๕	-	-	๑๐๐.๐ (๒๒)	๑.๓
	รวม	๑๑.๖	๓๘.๔	๒๗.๕	๑๓.๓	๙.๒	๑๐๐.๐ (๕๒๒)	๓.๑
รวมทั้งหมด	ต่ำกว่า ๑๘	๓.๘	๒๑.๐	๒๖.๐	๒๑.๐	๒๘.๒	๑๐๐.๐ (๒๖๒)	๔.๘
	๑๘-๑๙	๔.๘	๒๐.๒	๒๔.๙	๒๔.๐	๒๖.๑	๑๐๐.๐ (๕๒๑)	๔.๗
	๒๐-๒๑	๗.๑	๒๓.๑	๒๘.๙	๑๙.๘	๒๑.๕	๑๐๐.๐ (๓๒๕)	๔.๓
	๒๒-๒๔	๙.๗	๓๑.๐	๓๐.๓	๑๗.๔	๑๑.๖	๑๐๐.๐ (๓๑๐)	๓.๕
	๒๕-๒๙	๑๑.๗	๓๗.๕	๒๘.๗	๑๔.๖	๗.๕	๑๐๐.๐ (๒๔๐)	๓.๐
	๓๐ และมากกว่า	๑๘.๙	๕๐.๐	๒๓.๐	๖.๘	๑.๓	๑๐๐.๐ (๗๔)	๒.๐
	รวม	๗.๗	๒๖.๘	๒๗.๔	๑๙.๒	๑๘.๙	๑๐๐.๐ (๑๖๓๒)	๔.๐

๑๗

มีบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๒.๕ คนเท่านั้น เมื่อพิจารณาถึงอัตราส่วนร้อยละของสตรีตาม
 กลุ่มของจำนวนบุตรเกิดรอดแล้ว พบว่า ในกลุ่มสตรีที่ไม่มีบุตรเกิดรอดเลยนั้น ผู้ที่
 สมรสเมื่ออายุระหว่าง ๒๐ - ๒๑ ปีมีน้อยที่สุด คือร้อยละ ๖ ผู้ที่สมรสเมื่ออายุต่ำ
 กว่า ๑๘ ปีมีร้อยละ ๘ ส่วนผู้ที่สมรสเมื่ออายุ ๓๐ ปีขึ้นไปมีถึงร้อยละ ๑๘ สำหรับ
 ในกลุ่มสตรีที่มีบุตรเกิดรอด ๗ คนขึ้นไปนั้น พบว่า สตรีที่สมรสเมื่ออายุระหว่าง ๒๐-
 ๒๑ ปี มีมากที่สุด คือร้อยละ ๓๕ ส่วนผู้ที่สมรสเมื่ออายุต่ำกว่า ๑๘ ปีมีร้อยละ ๒๘
 ส่วนผู้ที่สมรสเมื่ออายุ ๓๐ ปีขึ้นไปนั้น ไม่มีผู้ที่มีบุตรเกิดรอดเกิน ๗ คนเลย สำหรับ
 ในกลุ่มสตรีที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมคือนั้น พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างอายุ
 แรกสมรสและภาวะเจริญพันธุ์ลดลง คือผู้ที่สมรสเมื่ออายุต่ำกว่า ๑๘ ปีมีบุตรเกิดรอด
 โดยเฉลี่ยเพียง ๓.๗ คน และผู้ที่สมรสเมื่ออายุ ๓๐ ปีขึ้นไปนั้นมีเพียง ๑.๓ คน เมื่อ
 พิจารณาตามกลุ่มบุตรเกิดรอดแล้วจะพบว่า ในกลุ่มสตรีที่ไม่มีบุตรเกิดรอดเลยนั้นผู้ที่
 สมรสเมื่ออายุต่ำกว่า ๑๘ ปีมีร้อยละ ๔ และผู้ที่สมรสเมื่ออายุ ๓๐ ปีขึ้นไปมีร้อยละ
 ๑๘ สำหรับในกลุ่มสตรีที่มีบุตรเกิดรอด ๕ - ๖ คนนั้น จะเห็นความสัมพันธ์ของอายุ
 แรกสมรสและบุตรเกิดรอดโคซิคเจน คือผู้ที่สมรสเมื่ออายุต่ำกว่า ๑๘ ปี มีถึงหนึ่งในสี่
 คือร้อยละ ๒๕ ส่วนผู้ที่สมรสเมื่ออายุระหว่าง ๒๕ - ๒๙ ปีนี้มีเพียงร้อยละ ๘ ส่วน
 ผู้ที่สมรสเมื่ออายุ ๓๐ ปีขึ้นไปนั้นไม่มีผู้ใดที่มีบุตรเกิดรอด ๕ - ๖ คนเลย สำหรับใน
 กลุ่มสตรีที่มีบุตรเกิดรอด ๗ คนขึ้นไปนั้น ผู้ที่สมรสเมื่ออายุระหว่าง ๑๘ - ๑๙ ปี จะ
 มีมากที่สุด คือร้อยละ ๑๗ และต่ำสุดในกลุ่มสตรีที่สมรสเมื่ออายุระหว่าง ๒๒ - ๒๔ ปี
 คือร้อยละ ๒ ส่วนผู้ที่สมรสเมื่ออายุ ๓๐ ปีขึ้นไปนั้นไม่มีผู้ใดที่มีบุตรเกิดรอดเกิน ๗ คน
 เลย ซึ่งน่าจะเนื่องมาจากระยะเวลาและโอกาสที่จะมีบุตรขม่น้อยกว่าสตรีที่แต่งงาน
 เมื่ออายุน้อยกว่า การศึกษาและการใช้ชีวิตการป้องกันการปฏิสนธิซึ่งมีอิทธิพลทำให้ภาวะ
 เจริญพันธุ์แตกต่างกันไปเฉพาะในกลุ่มสตรีที่มีบุตร ๗ คนขึ้นไปเท่านั้น

สำหรับการศึกษาดังอิทธิพลของอายุแรกสมรสต่อจำนวนบุตรที่มีชีวิตนั้น พบผล
 ในทำนองเดียวกัน (ตารางที่ ๑๖) คือในกลุ่มสตรีที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม
 เท่ากันนั้น ผู้ที่มีอายุแรกสมรสต่ำกว่าจะมีบุตรที่มีชีวิตสูงกว่าผู้ที่มีอายุแรกสมรสสูงกว่า
 คือในกลุ่มสตรีที่มีฐานะยากจนนั้น ผู้ที่สมรสเมื่ออายุต่ำกว่า ๑๕ ปีมีบุตรที่มีชีวิตโดยเฉลี่ย
 ๔.๒ คน แต่ผู้ที่สมรสเมื่ออายุ ๓๐ ปีขึ้นไปมีเพียง ๒.๔ คน และเมื่อพิจารณาตาม
 กลุ่มบุตรที่มีชีวิต พบว่า ในกลุ่มสตรีที่ไม่มีบุตรที่มีชีวิตเลยนั้น ผู้ที่สมรสเมื่ออายุต่ำกว่า
 ๑๕ ปีมีเพียงร้อยละ ๔ ส่วนผู้ที่สมรสเมื่ออายุ ๓๐ ปีขึ้นไปนั้นมีถึงร้อยละ ๑๕ ส่วนใน
 กลุ่มสตรีที่มีบุตรที่มีชีวิต ๗ คนขึ้นไปนั้น ผู้ที่สมรสเมื่ออายุต่ำกว่า ๑๕ ปี มีร้อยละ ๑๕
 ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าสตรีในกลุ่มนี้มีอัตราการตายของเด็กสูงผิดปกติ ผู้ที่สมรสเมื่ออายุ
 ระหว่าง ๑๕ - ๑๙ ปี มีถึงร้อยละ ๒๓ ส่วนผู้ที่สมรสเมื่ออายุระหว่าง ๒๒ - ๒๔ ปี
 มีร้อยละ ๑๖ ผู้ที่สมรสเมื่ออายุระหว่าง ๒๕ - ๒๙ ปี และ ๓๐ ปีขึ้นไปนั้นไม่มีผู้ใดที่
 มีบุตรที่มีชีวิต ๗ คนขึ้นไปเลย อาจเป็นควยเหตุผลที่ว่าสตรีในกลุ่มนี้สมรสเมื่ออายุมาก
 อยู่แล้ว และยังมีอัตราการตายของทารกสูงควย จึงทำให้ไม่มีผู้ใดที่มีบุตรเกิดรอด
 เกิน ๗ คนเลย สำหรับในกลุ่มสตรีที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมคั้นั้น พบว่า ผู้ที่
 สมรสเมื่ออายุต่ำกว่า ๑๕ ปี มีบุตรที่มีชีวิตโดยเฉลี่ย ๓.๔ คน และผู้ที่สมรสเมื่ออายุ
 ๓๐ ปีขึ้นไปมีเพียง ๑.๓ คนเท่านั้น เมื่อพิจารณาตามจำนวนบุตรที่มีชีวิตคั้นั้น พบว่า
 ในกลุ่มสตรีที่ไม่มีบุตรเกิดรอดเลยนั้น ผู้ที่สมรสเมื่ออายุต่ำกว่า ๑๕ ปีมีเพียงร้อยละ
 ๔ ในขณะที่ผู้ที่สมรสเมื่ออายุ ๓๐ ปีขึ้นไปมีร้อยละ ๑๕

สำหรับกลุ่มสตรีที่มีบุตรที่มีชีวิต ๕ - ๖ คนนั้น ผู้ที่สมรสเมื่ออายุต่ำกว่า ๑๕ ปี
 มีถึงหนึ่งในสาม คือร้อยละ ๓๓ ส่วนในกลุ่มสตรีที่มีบุตรที่มีชีวิต ๗ คนขึ้นไปนั้น ผู้ที่
 สมรสเมื่ออายุต่ำกว่า ๑๕ ปีมีเพียงร้อยละ ๔ ซึ่งอาจเป็นควยเหตุผลคั้นั้นที่โลกดวามา
 แล้ว คือมีภาวะการตายของเด็กสูง ส่วนผู้ที่สมรสเมื่ออายุระหว่าง ๑๕ - ๑๙ ปี
 มีถึงร้อยละ ๑๓ ส่วนผู้ที่สมรสเมื่ออายุ ๓๐ ปีขึ้นไปนั้น ไม่มีผู้ใดมีบุตรที่มีชีวิต ๕ คน
 ขึ้นไปเลย

ตารางที่ ๑๖

จำนวนบุรุษที่มีชีวิตของสตรีที่สมรสแล้ว จำแนกตามอายุแรกสมรสของสตรี และฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของหัวหน้าครัวเรือน

ฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคม	อายุแรกสมรสของ สตรี (ปี)	บุรุษที่มีชีวิต (คน)					รวม	มีชนิดมเลขคณิต
		๐	๑-๒	๓-๔	๕-๖	๗ และมากกว่า		
ยากจน	ต่ำกว่า ๑๘	๗.๘	๒๑.๔	๒๕.๒	๒๖.๒	๑๙.๔	๑๐๐.๐ (๑๐๓)	๔.๒
	๑๘-๑๙	๙.๔	๒๓.๔	๒๒.๗	๒๑.๑	๒๓.๔	๑๐๐.๐ (๑๒๘)	๔.๒
	๒๐-๒๑	๖.๒	๒๒.๒	๒๒.๒	๒๕.๙	๒๓.๕	๑๐๐.๐ (๘๑)	๔.๔
	๒๒-๒๔	๗.๐	๒๔.๖	๒๙.๘	๒๒.๘	๑๕.๘	๑๐๐.๐ (๕๗)	๔.๐
	๒๕-๒๙	๑๐.๘	๓๕.๑	๒๗.๐	๒๗.๐	-	๑๐๐.๐ (๓๗)	๓.๐
	๓๐ และมากกว่า	๑๙.๐	๓๘.๑	๒๘.๖	๑๔.๓	-	๑๐๐.๐ (๒๑)	๒.๔
	รวม	๘.๗	๒๔.๖	๒๔.๘	๒๓.๗	๑๘.๓	๑๐๐.๐ (๔๒๗)	๔.๐
ปานกลาง	ต่ำกว่า ๑๘	๑.๔	๒๑.๔	๓๐.๐	๒๔.๓	๒๒.๙	๑๐๐.๐ (๗๐)	๔.๖
	๑๘-๑๙	๑.๐	๒๔.๕	๓๐.๖	๒๔.๕	๑๙.๔	๑๐๐.๐ (๙๘)	๔.๔
	๒๐-๒๑	๕.๕	๒๐.๕	๓๒.๙	๑๙.๒	๒๑.๙	๑๐๐.๐ (๗๓)	๔.๓
	๒๒-๒๔	๗.๗	๓๐.๘	๓๐.๘	๐๖.๙	๐๓.๘	๑๐๐.๐ (๖๕)	๓.๖
	๒๕-๒๙	-	๓๖.๘	๓๑.๖	๒๖.๓	๕.๓	๑๐๐.๐ (๓๘)	๓.๕
	๓๐ และมากกว่า	๑๕.๔	๕๓.๘	๒๓.๑	-	๗.๗	๑๐๐.๐ (๑๓)	๒.๒
	รวม	๓.๖	๒๖.๖	๓๐.๘	๒๑.๓	๑๗.๖	๑๐๐.๐ (๓๕๗)	๔.๑

ตารางที่ ๑๖ (ต่อ)

ฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคม	อายุแรกสมรสของ สตรี (ปี)	บุตรที่มีชีวิต (คน)					รวม	มีชนิดิมเลขคณิต
		๐	๑-๒	๓-๔	๕-๖	๗ และมากกว่า		
กอนข้างที่	ต่ำกว่า ๑๘	-	๑๖.๘	๓๐.๘	๓๐.๘	๒๑.๕	๑๐๐.๐ (๖๕)	๔.๘
	๑๘-๑๙	๔.๒	๑๙.๕	๒๖.๙	๓๒.๕	๑๙.๒	๑๐๐.๐ (๑๒๐)	๔.๕
	๒๐-๒๑	๑๐.๓	๓๑.๐	๒๕.๓	๒๐.๙	๑๒.๖	๑๐๐.๐ (๘๙)	๓.๕
	๒๒-๒๔	๙.๔	๒๖.๖	๓๕.๑	๒๐.๒	๑๐.๖	๑๐๐.๐ (๙๔)	๓.๖
	๒๕-๒๙	๑๑.๖	๓๙.๕	๓๙.๕	๒.๓	๙.๐	๑๐๐.๐ (๔๓)	๒.๙
	๓๐ และมากกว่า	๒๒.๒	๓๘.๙	๓๘.๙	-	-	๑๐๐.๐ (๑๘)	๑.๙
	รวม	๙.๐	๒๕.๓	๓๐.๙	๒๒.๙	๑๔.๓	๑๐๐.๐ (๔๒๙)	๓.๙
ภ.ภ.	ต่ำกว่า ๑๘	๔.๒	๔๑.๙	๑๖.๙	๓๓.๓	๔.๒	๑๐๐.๐ (๒๔)	๓.๔
	๑๘-๑๙	๓.๙	๓๑.๖	๒๘.๙	๒๒.๔	๑๓.๒	๑๐๐.๐ (๙๖)	๓.๘
	๒๐-๒๑	๑๐.๙	๒๖.๒	๓๕.๙	๑๙.๐	๘.๘	๑๐๐.๐ (๘๔)	๓.๔
	๒๒-๒๔	๑๔.๙	๔๔.๙	๒๙.๙	๑๐.๖	๒.๑	๑๐๐.๐ (๙๔)	๒.๔
	๒๕-๒๙	๑๙.๒	๔๐.๒	๒๘.๙	๘.๒	๕.๙	๑๐๐.๐ (๑๒๒)	๒.๕
	๓๐ และมากกว่า	๑๘.๒	๙๙.๓	๔.๕	-	-	๑๐๐.๐ (๒๒)	๑.๓
	รวม	๑๒.๓	๓๘.๙	๒๘.๐	๑๔.๕	๖.๔	๑๐๐.๐ (๔๒๒)	๒.๙
รวมทั้งหมด	ต่ำกว่า ๑๘	๓.๘	๒๒.๑	๒๙.๑	๒๙.๕	๑๙.๕	๑๐๐.๐ (๒๖๒)	๔.๔
	๑๘-๑๙	๕.๐	๒๓.๕	๒๖.๘	๒๕.๔	๑๙.๔	๑๐๐.๐ (๔๒๒)	๔.๓
	๒๐-๒๑	๘.๓	๒๕.๒	๒๘.๙	๒๑.๒	๑๖.๓	๑๐๐.๐ (๓๒๕)	๓.๙
	๒๒-๒๔	๙.๙	๓๒.๕	๓๑.๐	๑๙.๑	๙.๙	๑๐๐.๐ (๓๑๐)	๓.๓
	๒๕-๒๙	๑๒.๕	๓๘.๘	๓๐.๘	๑๒.๙	๕.๐	๑๐๐.๐ (๒๔๐)	๒.๘
	๓๐ และมากกว่า	๑๘.๙	๕๒.๙	๒๓.๐	๔.๐	๑.๔	๑๐๐.๐ (๙๔)	๑.๙
	รวม	๘.๑	๒๘.๙	๒๘.๕	๒๐.๕	๑๔.๐	๑๐๐.๐ (๑๖๓๓)	๓.๙

นอกจากนั้น การศึกษาครั้งนี้ยังพบอีกว่า ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมมีอิทธิพล ต่อภาวะเจริญพันธุ์ด้วย คือสตรีที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดีกว่า จะมีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำกว่าสตรีที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำกว่า และยังพบอีกในกลุ่มสตรีที่มีอายุ แรกสมรสเท่ากันนั้น ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดีกว่า จะมีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำกว่า สตรีที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ คือสตรีที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมคั้น มีบุตรที่มีชีวิตโดยเฉลี่ย ๒.๕ คน ส่วนสตรีที่มีฐานะยากจนนั้นมีถึง ๔.๐ คน สำหรับใน กลุ่มสตรีที่มีอายุแรกสมรสเท่ากัน เช่นกลุ่มสตรีที่สมรสเมื่ออายุต่ำกว่า ๑๕ ปีนั้น ผู้ที่มีฐานะ ทางเศรษฐกิจและสังคมมีบุตรที่มีชีวิตโดยเฉลี่ย ๓.๕ คน ส่วนผู้ที่มีฐานะยากจนนั้นมี ๔.๒ คน ในกลุ่มสตรีที่สมรสเมื่ออายุ ๓๐ ปีขึ้นไปนั้น ผู้ที่มีฐานะดี มีบุตรที่มีชีวิตโดยเฉลี่ย ๑.๓ คน ส่วนผู้ที่มีฐานะยากจนนั้นมีถึง ๒.๕ คน

การศึกษาครั้งนี้สรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างอายุแรกสมรสและภาวะเจริญพันธุ์ ยังคงเดิม และเมื่อไต่เอาฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมเข้ามาพิจารณาในการศึกษา ด้วย พบว่า ความสัมพันธ์ดังกล่าวมีน้อยลง คือในกลุ่มสตรีที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม เท่ากัน ผู้ที่มีอายุแรกสมรสสูงกว่า มีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำกว่าผู้ที่มีอายุแรกสมรสต่ำ

๗. อิทธิพลของอายุแรกสมรสต่อภาวะเจริญพันธุ์กับอาชีพของสตรี

อาชีพที่มีผลต่อความแตกต่างของอายุแรกสมรส นอกจากนั้นยังอาจจะมีผลทำให้ คนที่สมรสเมื่ออายุเท่ากันมีภาวะเจริญพันธุ์แตกต่างกันได้อีกด้วย การศึกษาที่ไพเราะรวม พบว่า จำนวนบุตรเกิดรอดของสตรีจะแตกต่างกันไปตามอาชีพของสามี สามีที่ประกอบ อาชีพเกี่ยวกับการกสิกรรม มีบุตรเกิดรอด ๔.๕ คน สามีซึ่งมิได้ประกอบอาชีพเกี่ยว กับการกสิกรรม มี ๔.๒ คน ผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูงมี ๔.๓ คน และผู้ประกอบวิชาชีพ

ชั้นรองลงมามี ๔.๒ คน^{๑๐} Freedman และ Takeshita ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอายุแรกสมรสและอาชีพของสามี พบว่า สตรีที่สมรสแล้วอายุ ๓๕ - ๓๙ ปี ที่สามีมีอาชีพเกี่ยวกับการกสิกรรม มีอายุแรกสมรสเท่ากับ ๑๙.๓ ปี สตรีที่สามีเคยประกอบกรกสิกรรมแต่ปัจจุบันมิได้ทำแล้วเท่ากับ ๑๙.๖ ปี สตรีที่สามีไม่เคยประกอบกรกสิกรรมเลย ๒๐.๐ ปี นอกจากนี้ยังศึกษาพบว่า ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการกสิกรรมคู่สมรสที่เคยประกอบกรกสิกรรมแต่ปัจจุบันมิได้ทำแล้ว และคู่สมรสซึ่งไม่เคยประกอบกรกสิกรรมเลย มีจำนวนบุตรเกิดรอด ๖.๓, ๕.๑ และ ๔.๘ คน ตามลำดับ มีบุตรที่เสียชีวิต ๕.๕, ๔.๕ และ ๔.๔ คน ตามลำดับ^{๑๑}

Donald Bogue พบว่า อายุแรกสมรสของชาวอังกฤษใน ปี ค.ศ. ๑๙๖๐ ของชาย ๒๔.๐ ปี ของสตรี ๒๐.๓ ปี^{๑๒} ซึ่ง Kiser พบว่า ภาวะเจริญพันธุ์ของผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมสูงกว่าผู้ที่ไม่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมถึงร้อยละ ๓๐ - ๔๐ ในระยะก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๑ และได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๕๐ - ๖๐ แต่ในปี ค.ศ. ๑๙๕๕ กลับพบว่า ภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีที่ไม่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมสูงกว่าสตรีที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเพียงร้อยละ ๑๐ เท่านั้น^{๑๓}

^{๑๐} Amos H. Hawley and Visid Prachuabmoh, "Eight Month Program Effects: 1965", op. cit., p. 76

^{๑๑} Ronald Freedman and John Y. Takeshita, op. cit., pp. 71 - 76

^{๑๒} Donald J. Bogue, Principles of Demography. (New York: John Wiley and Sons, Inc., 1969), p. 319

^{๑๓} Clyde V. Kiser, "Social Economics and Religious Factors in the Differential Fertility in Low Income Countries, World Population Conference 1965, Vol. 2. (New York: United Nations, 1967), p. 219

การศึกษาในครั้งนี้ได้จัดกลุ่มอาชีพออกเป็น ๓ กลุ่ม ซึ่งรวมถึงกลุ่มผู้ที่ว่างงานด้วย นอกจากนี้ยังมีกลุ่มอาชีพซึ่งไม่สามารถจัดประเภทใด และกลุ่มสตรีที่ไม่ตอบคำถามหรือตอบว่าไม่ทราบเพราะไม่เต็มใจตอบคำถาม กลุ่มอาชีพ ๓ กลุ่มดังกล่าวได้แก่ ผู้ที่ทำงานในวิชาชีพ บริการ หมายถึงผู้ทำงานในลักษณะบริการแก่สาธารณชน เช่น พนักงานต้อนรับตามร้านอาหาร พนักงานขายของตามร้าน เป็นต้น ค่าขาย เกษตรกร กรรมกร และรับจ้างทั่วไป หมายถึงสตรีที่ทำงานเป็นกรรมกรรับจ้างแบกหาม ไปจนถึงสตรีที่รับจ้างทำงานเล็กน้อยทั่วไป เช่น รับจ้างซักรีดเสื้อผ้า เป็นคนรับใช้ตามบ้าน เป็นต้น ข้าราชการและแรงงาน ซึ่งหมายความถึงผู้ที่ว่างงานจริง ๆ คือพยายามหางานทำแต่ไม่สามารถหาได้ หรือสตรีที่ไม่เต็มใจจะทำงานทั้งที่มีงานทำ และยังหมายรวมไปถึงสตรีที่อยู่บ้านเฉย ๆ เป็นคนดูแลบ้านเรือน เป็นต้น

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ พบว่า สตรีประกอบอาชีพซึ่งต้องใช้ความรู้ความชำนาญมากกว่า เช่น ข้าราชการ ผู้ที่ทำงานในวิชาชีพ มีอายุแรกสมรสสูงกว่าสตรีซึ่งประกอบอาชีพที่ใช้ความรู้และความชำนาญน้อยกว่า เช่น เกษตรกร คือ (ตารางที่ ๑๓) สตรีที่มีอาชีพเป็นข้าราชการ มีอายุแรกสมรส ๒๕.๒ ปี ผู้ที่ทำงานในวิชาชีพ มีอายุแรกสมรส ๒๔.๓ ปี ส่วนสตรีที่จัดอยู่ในประเภทว่างงานนั้น มีอายุแรกสมรส ๒๐.๔ ปี ส่วนสตรีที่เป็นเกษตรกรนั้น อายุแรกสมรสเท่ากับ ๒๐.๖ ปี เมื่อพิจารณาอัตราส่วนรอยตามกลุ่มอายุแรกสมรสแล้วจะพบว่า ในกลุ่มสตรีที่สมรสเมื่ออายุต่ำกว่า ๑๘ ปีนั้น ผู้ที่ทำงานในวิชาชีพมีเพียงร้อยละ ๓ สำหรับสตรีที่มีอาชีพเป็นข้าราชการนั้น ไม่มีผู้ใดที่สมรสต่ำกว่าอายุ ๑๘ ปีเลย แต่สตรีซึ่งเป็นเกษตรกรนั้น มีถึงร้อยละ ๒๒ ผู้ที่เป็นกรรมกรรับจ้างทั่วไป มีร้อยละ ๒๐ และสตรีที่ว่างงาน มีร้อยละ ๑๓ สำหรับในกลุ่มสตรีที่สมรสเมื่ออายุ ๓๐ ปีขึ้นไปนั้น พบว่า ผู้ที่ทำงานในวิชาชีพมีถึงร้อยละ ๑๖ และผู้ที่เป็นข้าราชการมีร้อยละ ๑๔ ส่วนผู้ที่เป็นเกษตรกรนั้น มีเพียงร้อยละ ๓ และสตรีที่ว่างงานมีเพียงร้อยละ ๔ เช่นเดียวกัน การที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะเหตุว่าสตรีที่มีอาชีพซึ่งใช้ความรู้และความชำนาญมากกว่านั้น

ตารางที่ ๑๗

อายุแรกสมรสของสตรีที่สมรสแล้ว จำแนกตามอาชีพของสตรี

อาชีพของสตรี	อายุแรกสมรสของสตรี (ปี)						รวม	มีชนิดม เลขคณิต
	ต่ำกว่า ๑๘	๑๘-๑๙	๒๐-๒๑	๒๒-๒๔	๒๕-๒๙	๓๐ และมากกว่า		
ผู้ที่ทำงานใช้วิชาชีพ	๒.๕	๕.๙	๑๓.๖	๒๗.๑	๓๙.๐	๑๑.๙	๑๐๐.๐ (๑๑๘)	๒๔.๗
บริการ	๖.๓	๖.๓	๓๑.๓	๑๘.๘	๒๘.๑	๙.๔	๑๐๐.๐ (๓๒)	๒๓.๔
ค้าขาย	๑๙.๘	๓๐.๗	๑๙.๙	๑๖.๔	๑๐.๖	๒.๖	๑๐๐.๐ (๕๖๗)	๒๐.๔
เกษตรกร	๒๒.๓	๑๙.๑	๒๔.๕	๒๐.๒	๑๐.๖	๓.๒	๑๐๐.๐ (๙๔)	๒๐.๖
กรรมกรรับจ้างทั่วไป	๑๙.๙	๒๓.๖	๑๖.๖	๒๑.๔	๑๑.๑	๗.๔	๑๐๐.๐ (๒๗๑)	๒๑.๒
ข้าราชการ	-	๑๓.๙	๕.๖	๑๙.๔	๔๗.๒	๑๖.๙	๑๐๐.๐ (๓๖)	๒๕.๒
ไม่สามารถจัดประเภทได้	๑๘.๒	๑๘.๒	๓๖.๔	-	๒๗.๓	-	๑๑๐.๐ (๑๑)	๒๑.๑
ว่างงาน	๑๗.๔	๒๗.๙	๒๒.๒	๑๖.๘	๑๒.๑	๓.๗	๑๐๐.๐ (๑๐๙๔)	๒๐.๘
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๒๐.๐	-	-	๔๐.๐	๒๐.๐	๒๐.๐	๑๐๐.๐ (๕)	๒๔.๐
รวม	๑๗.๓	๒๕.๙	๒๐.๕	๑๘.๐	๑๓.๘	๕.๕	๑๐๐.๐ (๒๒๒๘)	๒๑.๐

๑๗

ต้องใช้เวลาในการศึกษาหาความรู้มากกว่า ซึ่งตรงกันข้ามกับสตรีที่อยู่กับบ้านเฉย ๆ หรือเป็นเกษตรกร ไม่มีความจำเป็นต่อหาความรู้เพิ่มเติมในการประกอบอาชีพ จึงมักจะสมรสเร็วกว่าสตรีในกลุ่มอาชีพที่โกลาหลมาแลวนั้น

การศึกษาในบทที่ ๓ พบว่า อายุแรกสมรสมีอิทธิพลต่อภาวะเจริญพันธุ์ ในบทนี้ได้นำเอาอาชีพของสตรีเข้ามาพิจารณาด้วย เพื่อต้องการทราบว่าอาชีพของสตรีที่สมรสแล้วมีผลทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างอายุแรกสมรสและภาวะเจริญพันธุ์เปลี่ยนแปลงไปมากน้อยเพียงใด การศึกษาในครั้งนี้ พบว่า เมื่อนำเอาอาชีพของสตรีที่สมรสแล้วเข้ามาศึกษาด้วยนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างอายุแรกสมรสและภาวะเจริญพันธุ์ยังคงเกิมนั้นคือ สตรีที่อยู่ในกลุ่มอาชีพเดียวกันนั้น สตรีที่มีอายุแรกสมรสสูงกว่าจะมีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำกว่าสตรีที่มีอายุแรกสมรสต่ำ ความสัมพันธ์ระหว่างอายุแรกสมรสและภาวะเจริญพันธุ์จะมีมากขึ้นในกลุ่มสตรีที่มีอาชีพค้าขาย และเกษตรกร ส่วนในกลุ่มสตรีที่ทำงานในวิชาชีพ กรรมกร หรือรับจ้างทั่วไป ข้าราชการ และวางงานนั้น ความสัมพันธ์มีน้อยลง คือ (ตารางที่ ๑๘) ในกลุ่มสตรีที่ทำงานในวิชาชีพนั้น พบว่า ผู้ที่สมรสเมื่ออายุต่ำกว่า ๑๘ ปี มีจำนวนน้อยมากจนไม่สามารถศึกษาได้ ส่วนผู้ที่สมรสเมื่ออายุระหว่าง ๑๘ - ๑๙ ปี นั้น มีบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๓.๘ คน ผู้ที่สมรสเมื่ออายุ ๓๐ ปีขึ้นไปมีเพียง ๒.๕ คน เมื่อพิจารณาตามกลุ่มบุตรเกิดรอดแล้วพบว่า ในกลุ่มสตรีที่ไม่มีบุตรเกิดรอดเลยนั้น ผู้ที่สมรสเมื่ออายุระหว่าง ๑๘ - ๑๙ ปี ไม่มีผู้ใดที่ไม่มีบุตรเลย แต่ผู้ที่สมรสเมื่ออายุ ๓๐ ปีขึ้นไป มีร้อยละ ๑๕ ในกลุ่มสตรีที่มีบุตรเกิดรอด ๙ คนขึ้นไปนั้น ผู้ที่สมรสเมื่ออายุระหว่าง ๑๘ - ๑๙ ปีมีร้อยละ ๒๘ ผู้ที่สมรสเมื่ออายุระหว่าง ๒๕ - ๒๙ ปี มีร้อยละ ๔ ส่วนผู้ที่สมรสเมื่ออายุ ๓๐ ปีขึ้นไปนั้นถึงร้อยละ ๑๕ การที่เป็นเช่นนี้อาจเกิดเนื่องมาจากจำนวนตัวอยางน้อยเกินไปจึงทำให้อัตราส่วนร้อยละกระจายไปทางใดทางหนึ่งมากเกินไปได้ สำหรับในกลุ่มสตรีที่เป็นข้าราชการนั้น พบความสัมพันธ์ระหว่างอายุแรกสมรสและภาวะ

ตารางที่ ๑๘ จำนวนบุตรเกิดรอดของสตรีที่สมรสแล้ว จำแนกตามอายุแรกสมรส และอาชีพของสตรี

อาชีพของสตรี	อายุแรกสมรสของสตรี (ปี)	บุตรเกิดรอด (คน)					รวม	มีชนิดมีเลขคณิต
		๐	๑-๒	๓-๔	๕-๖	๗ และมากกว่า		
ผู้ทำงานในวิชาชีพ	ต่ำกว่า ๑๘	-	* กิ	-	-	-	* กิ(๒)	
	๑๘-๑๙	-	๕๗.๑	๑๔.๓	-	๒๘.๖	๑๐๐.๐ (๗)	๓.๘
	๒๐-๒๑	๑๒.๕	๓๑.๓	๓๗.๕	๑๒.๕	๖.๓	๑๐๐.๐ (๑๖)	๓.๖
	๒๒-๒๔	๑๒.๘	๕๑.๖	๒๕.๘	๘.๗	-	๑๐๐.๐ (๓๑)	๒.๒
	๒๕-๒๙	๑๙.๖	๔๗.๘	๒๘.๓	-	๔.๓	๑๐๐.๐ (๔๖)	๒.๑
	๓๐ และมากกว่า	๑๕.๔	๖๑.๕	๓.๗	-	๑๕.๔	๑๐๐.๐ (๑๓)	๒.๕
	รวม	๑๔.๘	๔๙.๖	๒๕.๒	๔.๓	๖.๑	๑๐๐.๐ (๑๑๕)	๒.๔
บริการ	ต่ำกว่า ๑๘	-	* กิ	-	-	-	* กิ(๑)	
	๑๘-๑๙	-	* กิ	* กิ	-	-	* กิ(๒)	
	๒๐-๒๑	๒๐.๐	๕๐.๐	๓๐.๐	-	-	๑๐๐.๐ (๑๐)	๑.๘
	๒๒-๒๔	๕๐.๐	๓๓.๓	๑๖.๗	-	-	๑๐๐.๐ (๖)	๑.๑
	๒๕-๒๙	๑๑.๑	๖๖.๗	๒๒.๒	-	-	๑๐๐.๐ (๘)	๑.๘
	๓๐ และมากกว่า	-	* กิ	-	-	-	* กิ(๓)	
	รวม	๑๙.๘	๕๘.๑	๒๒.๖	-	-	๑๐๐.๐ (๓๑)	๑.๗

๒๖

ตารางที่ ๑๘ (ก)

อาชีพของสตรี	อายุแรกสมรสของสตรี (ปี)	บุตร เกิดรอด (คน)					รวม	มีชนิดมีเลขคณิต
		๐	๑-๒	๓-๔	๕-๖	๗ และมากกว่า		
ชาย	ต่ำกว่า ๑๘	๒.๓	๑๑.๘	๒๙.๑	๑๙.๑	๓๓.๓	๑๐๐.๐ (๑๑๐)	๕.๕
	๑๘-๑๙	๑.๖	๑๙.๕	๒๑.๙	๒๓.๒	๓๐.๘	๑๐๐.๐ (๑๖๙)	๕.๒
	๒๐-๒๑	๖.๕	๑๔.๘	๒๘.๓	๒๔.๑	๒๕.๙	๑๐๐.๐ (๑๐๘)	๔.๘
	๒๒-๒๔	๑๑.๘	๒๑.๕	๓๓.๓	๒๐.๔	๑๒.๙	๑๐๐.๐ (๙๓)	๓.๓
	๒๕-๒๙	๓.๔	๓๒.๒	๓๐.๕	๒๒.๐	๑๑.๙	๑๐๐.๐ (๕๙)	๓.๘
	๓๐ และมากกว่า	๑๔.๓	๕๐.๐	๒๘.๖	๓.๑	-	๑๐๐.๐ (๑๔)	๒.๔
	รวม	๔.๓	๑๙.๕	๒๓.๓	๒๒.๘	๒๕.๓	๑๐๐.๐ (๕๕๓)	๔.๓
เกษตรกร	ต่ำกว่า ๑๘	-	๔.๘	๒๘.๖	๑๙.๐	๔๓.๖	๑๐๐.๐ (๒๑)	๖.๒
	๑๘-๑๙	๕.๖	๒๒.๒	-	๓๘.๙	๓๓.๓	๑๐๐.๐ (๑๘)	๕.๓
	๒๐-๒๑	๑๓.๐	-	๑๓.๐	๒๑.๓	๕๒.๒	๑๐๐.๐ (๒๓)	๖.๑
	๒๒-๒๔	-	๒๖.๓	๒๖.๓	๑๕.๘	๓๑.๖	๑๐๐.๐ (๑๙)	๔.๙
	๒๕-๒๙	๒๐.๐	๒๐.๐	๓๐.๐	๑๐.๐	๒๐.๐	๑๐๐.๐ (๑๐)	๓.๖
	๓๐ และมากกว่า	* ก	* ก	* ก	-	-	* ก (๓)	
	รวม	๓.๘	๑๓.๘	๑๙.๑	๒๑.๓	๓๘.๓	๑๐๐.๐ (๙๔)	๕.๓

๒๓

ตารางที่ ๑๘ (ข)

อาชีพของสตรี	อายุแรกสมรสของสตรี (ปี)	บุตรเกิดรอด (คน)					รวม	มีชนิดพิเศษ
		๐	๑-๒	๓-๔	๕-๖	๗ และมากกว่า		
กรรมกร รับจ้างทั่วไป	ต่ำกว่า ๑๘	๕.๓	๒๔.๕	๒๒.๖	๒๖.๔	๒๐.๘	๑๐๐.๐ (๕๓)	๔.๘
	๑๘-๑๙	๖.๖	๒๔.๖	๓๑.๑	๑๘.๐	๑๙.๓	๑๐๐.๐ (๖๑)	๔.๑
	๒๐-๒๑	๖.๓	๓๑.๑	๒๘.๙	๑๕.๖	๑๓.๘	๑๐๐.๐ (๔๕)	๓.๙
	๒๒-๒๔	๑๖.๑	๔๑.๑	๒๖.๘	๓.๑	๘.๙	๑๐๐.๐ (๕๖)	๒.๓
	๒๕-๒๙	๑๓.๓	๔๓.๓	๓๖.๓	๖.๓	-	๑๐๐.๐ (๓๐)	๒.๓
	๓๐ และมากกว่า	๒๕.๐	๓๕.๐	๓๕.๐	๕.๐	-	๑๐๐.๐ (๒๐)	๒.๐
	รวม	๑๐.๖	๓๒.๑	๒๙.๑	๑๔.๓	๑๓.๖	๑๐๐.๐ (๒๖๕)	๓.๕
ข้าราชการ	ต่ำกว่า ๑๘	-	-	-	-	-	-	-
	๑๘-๑๙	-	๖๐.๐	๔๐.๐	-	-	๑๐๐.๐ (๕)	๒.๓
	๒๐-๒๑	-	* ๓	* ๓	-	-	* ๓ (๒)	-
	๒๒-๒๔	๒๘.๖	๑๔.๓	๒๘.๖	๑๔.๓	๑๔.๓	๑๐๐.๐ (๓)	๓.๒
	๒๕-๒๙	๒๘.๘	๔๓.๑	๑๑.๘	๕.๘	๕.๘	๑๐๐.๐ (๑๓)	๒.๐
	๓๐ และมากกว่า	* ๓	* ๓	-	-	-	* ๓ (๔)	-
	รวม	๒๘.๘	๔๕.๓	๒๐.๐	๕.๓	๕.๓	๑๐๐.๐ (๓๕)	๒.๒
ไม่สามารถจัดประเภทได้	ต่ำกว่า ๑๘	-	* ๓	-	-	-	* ๓ (๒)	-
	๑๘-๑๙	-	-	-	* ๓	* ๓	* ๓ (๒)	-
	๒๐-๒๑	-	* ๓	* ๓	* ๓	-	* ๓ (๔)	-
	๒๒-๒๔	-	-	-	-	-	-	-
	๒๕-๒๙	-	* ๓	-	-	* ๓	* ๓ (๓)	-
	๓๐ และมากกว่า	-	-	-	-	-	-	-
	รวม	-	๔๕.๕	๙.๑	๒๓.๓	๑๘.๒	๑๐๐.๐ (๑๑)	๔.๑

๓

ตารางที่ ๑๘ (ค)

อาชีพของสตรี	อายุแรกสมรสของสตรี (ปี)	บุตรเกิดรอด (คน)					รวม	มีชนิดพิเศษ
		๐	๑-๒	๓-๔	๕-๖	๗ และมากกว่า		
วางแผน	ต่ำกว่า ๑๘	๖.๗	๒๘.๓	๒๑.๑	๒๒.๒	๒๑.๗	๑๐๐.๐ (๑๘๐)	๔.๓
	๑๘-๑๙	๘.๑	๒๒.๗	๒๔.๗	๒๑.๐	๒๓.๔	๑๐๐.๐ (๒๙๕)	๔.๔
	๒๐-๒๑	๖.๗	๒๕.๕	๒๕.๕	๑๙.๒	๒๓.๐	๑๐๐.๐ (๒๓๙)	๔.๓
	๒๒-๒๔	๗.๓	๓๑.๘	๓๑.๓	๑๖.๘	๑๒.๘	๑๐๐.๐ (๑๗๙)	๓.๖
	๒๕-๒๙	๑๑.๗	๓๔.๔	๒๖.๖	๑๙.๕	๗.๘	๑๐๐.๐ (๑๒๘)	๓.๒
	๓๐ และมากกว่า	๑๕.๘	๕๑.๓	๑๕.๘	๑๒.๘	๕.๑	๑๐๐.๐ (๓๙)	๒.๕
	รวม	๘.๑	๒๘.๓	๒๕.๓	๑๙.๖	๑๘.๗	๑๐๐.๐ (๑๐๖๐)	๔.๐
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	ต่ำกว่า ๑๘	-	-	-	-	* ๗	* ๑	
	๑๘-๑๙	-	-	-	-	-	-	
	๒๐-๒๑	-	-	-	-	-	-	
	๒๒-๒๔	* ๗	-	-	* ๗	-	* ๒	
	๒๕-๒๙	* ๗	-	-	-	-	* ๑	
	๓๐ และมากกว่า	* ๗	-	-	-	-	* ๑	
รวม	๖๐.๐	-	-	๒๐.๐	๒๐.๐	๑๐๐.๐ (๕)		
รวมทั้งหมก	ต่ำกว่า ๑๘	๔.๘	๒๒.๘	๒๓.๘	๒๑.๓	๒๗.๖	๑๐๐.๐ (๓๗๐)	๔.๗
	๑๘-๑๙	๕.๘	๒๒.๗	๒๓.๘	๒๒.๗	๒๕.๘	๑๐๐.๐ (๕๕๘)	๔.๖
	๒๐-๒๑	๗.๘	๒๓.๐	๒๖.๖	๑๙.๗	๒๓.๓	๑๐๐.๐ (๔๔๗)	๔.๘
	๒๒-๒๔	๑๐.๘	๓๑.๖	๓๐.๐	๑๕.๕	๑๒.๐	๑๐๐.๐ (๓๙๓)	๓.๘
	๒๕-๒๙	๑๒.๘	๓๘.๓	๒๗.๘	๑๓.๘	๗.๖	๑๐๐.๐ (๓๐๓)	๓.๐
	๓๐ และมากกว่า	๑๘.๖	๕๐.๕	๑๙.๖	๗.๒	๔.๑	๑๐๐.๐ (๙๗)	๒.๒
	รวม	๘.๓	๒๗.๘	๒๕.๘	๑๘.๖	๑๙.๕	๑๐๐.๐ (๒๑๖๘)	๓.๘

เจริญพันธุ์คงเดิม คือผู้ที่สมรสเมื่ออายุระหว่าง ๑๘ - ๑๙ ปี มีบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๒.๓ คน ส่วนผู้ที่สมรสเมื่ออายุระหว่าง ๒๕ - ๒๙ ปี มี ๒.๐ คน สำหรับในกลุ่มสตรีที่จัดอยู่ในประเภทวางงานนั้น ผู้ที่สมรสเมื่ออายุต่ำกว่า ๑๘ ปีนั้น มีบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๔.๓ คน ส่วนผู้ที่สมรสเมื่ออายุ ๓๐ ปีขึ้นไปนั้นมีเพียง ๒.๕ คน และจะเห็นความสัมพันธ์ในทางกลับกันได้อย่างชัดเจนเมื่อพิจารณาตามกลุ่มบุตรเกิดรอด พบว่าในกลุ่มสตรีที่ไม่มีบุตรเกิดรอดเลยนั้น ผู้ที่สมรสเมื่ออายุต่ำกว่า ๑๘ ปี มีร้อยละ ๗ ส่วนผู้ที่สมรสเมื่ออายุ ๓๐ ปีขึ้นไปมีถึงร้อยละ ๑๕ ส่วนในกลุ่มสตรีที่มีบุตรเกิดรอด ๗ คนขึ้นไปนั้น ผู้ที่สมรสเมื่ออายุต่ำกว่า ๑๘ ปีมีร้อยละ ๒๒ ส่วนผู้ที่สมรสเมื่ออายุ ๓๐ ปีขึ้นไปนั้นมีเพียงร้อยละ ๕ เท่านั้น สำหรับในกลุ่มสตรีที่เป็นเกษตรกรนั้นผู้ที่สมรสเมื่ออายุต่ำกว่า ๑๘ ปีนั้น มีบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๖.๒ คน ในขณะที่ผู้ที่สมรสเมื่ออายุระหว่าง ๒๕ - ๒๙ ปีนั้น มีเพียง ๓.๖ คน ส่วนผู้ที่สมรสเมื่ออายุ ๓๐ ปีขึ้นไปนั้น มีน้อยมากจนไม่อาจศึกษาได้

สำหรับการศึกษาถึงอิทธิพลของอายุแรกสมรสต่อบุตรที่มีชีวิตโดยให้นำเอาอาชีพของสตรีเข้ามาพิจารณาค้นนั้น (ตารางที่ ๑๔) พบผลในทำนองเกี่ยวกับการศึกษาถึงบุตรเกิดรอด คือสตรีที่อยู่ในกลุ่มอาชีพเดียวกัน ผู้ที่มีอายุแรกสมรสสูงกว่ามีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำกว่าผู้ที่อายุแรกสมรสต่ำ เช่นในกลุ่มสตรีที่ทำงานในวิชาชีพ ผู้ที่สมรสเมื่ออายุระหว่าง ๑๘ - ๑๙ ปี มีบุตรที่มีชีวิตโดยเฉลี่ย ๓.๔ คน ส่วนผู้ที่สมรสเมื่ออายุ ๓๐ ปีขึ้นไปนั้นมีเพียง ๒.๔ คน ในกลุ่มสตรีที่เป็นข้าราชการนั้น ผู้ที่สมรสระหว่าง ๑๘ - ๑๙ ปี มีบุตรที่มีชีวิตโดยเฉลี่ย ๒.๓ คน ส่วนผู้ที่สมรสเมื่ออายุระหว่าง ๒๕ - ๒๙ ปี มีเพียง ๑.๘ คน ในกลุ่มสตรีที่เป็นเกษตรกรนั้น ผู้ที่สมรสเมื่ออายุต่ำกว่า ๑๘ ปี มีบุตรที่มีชีวิตโดยเฉลี่ย ๕.๖ คน ส่วนผู้ที่สมรสเมื่ออายุระหว่าง ๒๕ - ๒๙ ปี มีเพียง ๓.๐ คน ในกลุ่มสตรีที่จัดอยู่ในประเภทวางงานนั้น ผู้ที่สมรสเมื่ออายุต่ำกว่า ๑๘ ปี มีบุตรที่มีชีวิตโดยเฉลี่ย ๓.๘ คน ส่วนผู้ที่สมรสเมื่ออายุ ๓๐ ปีขึ้นไปนั้นมีเพียง ๒.๓ คน

ตารางที่ ๑๘ จำนวนบุตรที่มีชีวิตของสตรีที่สมรสแล้ว จำแนกตามอายุแรกสมรส และอาชีพของสตรี

อาชีพของสตรี	อายุแรกสมรสของสตรี (ปี)	บุตรที่มีชีวิต (คน)					รวม	มีชนิดมเลขคณิต
		๐	๑-๒	๓-๔	๕-๖	๗ และมากกว่า		
ผู้ทำงานใช้วิชาชีพ	ต่ำกว่า ๑๘	-	* ๗	-	-	-	* ๗ (๒)	
	๑๘-๑๙	-	๕๓.๑	๑๔.๓	๑๔.๓	๑๔.๓	๑๐๐.๐ (๓)	๓.๔
	๒๐-๒๑	๑๒.๕	๓๑.๓	๔๓.๘	๖.๓	๖.๓	๑๐๐.๐ (๑๖)	๒.๘
	๒๒-๒๔	๑๒.๙	๕๑.๖	๒๙.๐	๖.๕	-	๑๐๐.๐ (๓๑)	๒.๑
	๒๕-๒๙	๑๙.๖	๕๐.๐	๒๘.๓	-	๒.๒	๑๐๐.๐ (๔๖)	๑.๙
	๓๐ และมากกว่า	๑๕.๔	๖๑.๕	๓.๓	-	๑๕.๔	๑๐๐.๐ (๑๓)	๒.๔
	รวม	๑๔.๘	๕๐.๔	๒๓.๐	๓.๕	๔.๓	๑๐๐.๐ (๑๑๕)	๒.๒
บริการ	ต่ำกว่า ๑๘	-	* ๗	-	-	-	* ๗ (๑)	
	๑๘-๑๙	-	* ๗	* ๗	-	-	* ๗ (๒)	
	๒๐-๒๑	๒๐.๐	๕๐.๐	๓๐.๐	-	-	๑๐๐.๐ (๑๐)	๑.๘
	๒๒-๒๔	๕๐.๐	๓๓.๓	๑๖.๗	-	-	๑๐๐.๐ (๖)	๑.๑
	๒๕-๒๙	๒๒.๒	๕๕.๖	๒๒.๒	-	-	๑๐๐.๐ (๙)	๑.๖
	๓๐ และมากกว่า	-	* ๗	-	-	* ๗	* ๗ (๓)	
	รวม	๒๒.๖	๕๑.๖	๒๒.๖	-	๓.๒	๑๑๐.๐ (๓๑)	๑.๘

ตารางที่ ๑๘ (ก)

อาชีพของสตรี	อายุแรกสมรสของสตรี (ปี)	บุตรที่มีชีวิต (คน)					รวม	มีหนังสือเลขคณิต
		๐	๑-๒	๓-๔	๕-๖	๗ และมากกว่า		
คหกรรม	ต่ำกว่า ๑๘	๒.๗	๑๓.๖	๓๒.๗	๒๕.๕	๒๕.๕	๑๐๐.๐ (๑๑๐)	๔.๘
	๑๘-๑๙	๐.๖	๒๓.๕	๒๕.๓	๒๔.๗	๒๕.๙	๑๐๐.๐ (๑๓๐)	๔.๗
	๒๐-๒๑	๗.๔	๑๗.๖	๒๙.๖	๒๔.๑	๒๑.๓	๑๐๐.๐ (๑๐๘)	๔.๔
	๒๒-๒๔	๑๑.๘	๒๓.๗	๓๗.๖	๑๘.๓	๘.๖	๑๐๐.๐ (๙๓)	๓.๔
	๒๕-๒๙	๓.๔	๓๒.๒	๓๗.๓	๑๖.๙	๑๐.๒	๑๐๐.๐ (๕๙)	๓.๕
	๓๐ และมากกว่า	๑๔.๓	๕๐.๐	๒๘.๖	๗.๑	-	๑๐๐.๐ (๑๔)	๒.๑
	รวม	๔.๙	๒๒.๐	๓๑.๐	๒๒.๔	๑๙.๗	๑๐๐.๐ (๕๕๔)	๔.๒
เกษตรกร	ต่ำกว่า ๑๘	-	๙.๕	๒๓.๘	๒๘.๖	๓๘.๑	๑๐๐.๐ (๒๑)	๕.๖
	๑๘-๑๙	๕.๖	๒๒.๒	๕.๖	๔๔.๔	๒๒.๒	๑๐๐.๐ (๑๘)	๔.๘
	๒๐-๒๑	๑๓.๐	-	๑๗.๔	๓๔.๘	๓๔.๘	๑๐๐.๐ (๒๓)	๕.๓
	๒๒-๒๔	-	๓๑.๖	๒๑.๑	๒๑.๑	๒๖.๓	๑๐๐.๐ (๑๙)	๔.๕
	๒๕-๒๙	๒๐.๐	๒๐.๐	๓๐.๐	๓๐.๐	-	๑๐๐.๐ (๑๐)	๗.๐
	๓๐ และมากกว่า	* ๗	* ๗	* ๗	-	-	* (๓)	
	รวม	๗.๔	๑๖.๐	๑๙.๑	๓๐.๙	๒๖.๖	๑๐๐.๐ (๙๔)	๔.๘

๑๓

ตารางที่ ๑๕ (ข)

อาชีพของสตรี	อายุแรกสมรสของสตรี (ปี)	บุตรที่มีชีวิต (คน)					รวม	มีชนิดมเลขคณิต
		๐	๑-๒	๓-๔	๕-๖	๗ และมากกว่า		
กรรมกร รับจ้างทั่วไป	ต่ำกว่า ๑๘	๕.๗	๒๘.๓	๒๖.๔	๒๖.๔	๑๓.๒	๑๐๐.๐ (๕๓)	๓.๙
	๑๘-๑๙	๖.๖	๒๘.๕	๓๒.๘	๒๑.๓	๙.๘	๑๐๐.๐ (๖๑)	๓.๖
	๒๐-๒๑	๘.๙	๓๑.๑	๓๓.๓	๑๑.๑	๑๕.๖	๑๐๐.๐ (๔๕)	๓.๕
	๒๒-๒๔	๑๗.๙	๔๑.๑	๒๕.๐	๗.๑	๘.๙	๑๐๐.๐ (๕๖)	๒.๖
	๒๕-๒๙	๑๓.๓	๔๓.๓	๓๖.๗	๓.๓	๓.๓	๑๐๐.๐ (๓๐)	๒.๔
	๓๐ และมากกว่า	๒๕.๐	๔๐.๓	๓๕.๐	--	-	๑๐๐.๐ (๒๐)	๑.๘
รวม		๑๑.๓	๓๔.๓	๓๐.๖	๑๔.๐	๙.๘	๑๐๐.๐ (๒๖๕)	๓.๒
ข้าราชการ	ต่ำกว่า ๑๘	-	-	-	-	-	-	-
	๑๘-๑๙	-	๖๐.๐	๔๐.๐	-	-	๑๐๐.๐ (๕)	๒.๓
	๒๐-๒๑	-	* ๗	* ๗	-	-	* ๗(๒)	๒.๕
	๒๒-๒๔	๒๘.๖	๑๔.๓	๒๘.๖	๑๔.๓	๑๔.๓	๑๐๐.๐ (๗)	๓.๒
	๒๕-๒๙	๓๕.๓	๔๑.๒	๑๑.๘	๕.๙	๕.๙	๑๐๐.๐ (๑๗)	๑.๘
	๓๐ และมากกว่า	* ๗	* ๗	-	-	-	* ๗(๔)	-
รวม		๒๕.๗	๔๒.๙	๒๐.๐	๕.๗	๕.๗	๑๐๐.๐ (๓๕)	๒.๑
ไม่สามารถจัดประเภทได้	ต่ำกว่า ๑๘	-	* ๗	-	-	-	* ๗(๒)	-
	๑๘-๑๙	-	-	-	* ๗	* ๗	* ๗(๒)	-
	๒๐-๒๑	-	* ๗	* ๗	-	-	* ๗(๔)	-
	๒๒-๒๔	-	-	-	-	-	-	-
	๒๕-๒๙	-	* ๗	-	-	* ๗	* ๗(๓)	-
	๓๐ และมากกว่า	-	-	-	-	-	-	-
รวม		-	๔๕.๕	๒๗.๓	๙.๑	๑๘.๒	๑๐๐.๐ (๑๑)	๓.๖

ตารางที่ ๑๔ (ค)

อาชีพของสตรี	อายุแรกสมรสของสตรี (ปี)	บุรุษที่มีชีวิต (คน)						รวม	มีดัชนีเลขคณิต
		๐	๑-๒	๓-๔	๕-๖	๗ และมากกว่า			
ทำงาน	ต่ำกว่า ๑๘	๖.๓	๓๑.๓	๒๑.๓	๒๕.๐	๑๕.๐	๑๐๐.๐ (๑๘๐)	๓.๘	
	๑๘-๑๙	๘.๕	๒๕.๘	๒๖.๘	๒๒.๓	๑๖.๘	๑๐๐.๐ (๒๘๕)	๓.๘	
	๒๐-๒๑	๓.๕	๒๓.๖	๒๓.๒	๒๒.๖	๑๕.๑	๑๐๐.๐ (๒๓๘)	๓.๘	
	๒๒-๒๔	๓.๓	๓๔.๑	๓๑.๘	๑๓.๓	๘.๕	๑๐๐.๐ (๑๓๘)	๓.๘	
	๒๕-๒๙	๑๑.๓	๓๓.๕	๒๖.๖	๑๘.๘	๕.๕	๑๐๐.๐ (๑๒๘)	๓.๐	
	๓๐ และมากกว่า	๑๕.๘	๕๓.๘	๑๓.๘	๓.๓	๕.๑	๑๐๐.๐ (๓๘)	๒.๓	
	รวม	๘.๘	๓๐.๘	๒๖.๘	๒๑.๑	๑๓.๑	๑๐๐.๐ (๑๐๖๐)	๓.๖	
ไม่รวม ไม่ตอบ	ต่ำกว่า ๑๘	-	-	-	-	* ๓	* ๓ (๑)		
	๑๘-๑๙	-	-	-	-	-	-		
	๒๐-๒๑	-	-	-	-	-	-		
	๒๒-๒๔	* ๓	-	-	* ๓	-	* ๓ (๒)		
	๒๕-๒๙	* ๓	-	-	-	-	* ๓ (๑)		
	๓๐ และมากกว่า	* ๓	-	-	-	-	* ๓ (๑)		
	รวม	๖๐.๐	-	-	๒๐.๐	๒๐.๐	๑๐๐.๐ (๕)	๒.๓	
รวมทั้งหมด	ต่ำกว่า ๑๘	๘.๘	๒๕.๘	๒๕.๘	๒๕.๑	๑๘.๒	๑๐๐.๐ (๓๓๐)	๔.๒	
	๑๘-๑๙	๕.๕	๒๕.๘	๒๖.๑	๒๓.๖	๑๘.๘	๑๐๐.๐ (๕๖๐)	๔.๑	
	๒๐-๒๑	๘.๓	๒๔.๘	๒๓.๑	๒๑.๐	๑๖.๘	๑๐๐.๐ (๔๔๓)	๓.๘	
	๒๒-๒๔	๑๑.๒	๓๓.๓	๓๑.๐	๑๕.๓	๘.๒	๑๐๐.๐ (๓๘๓)	๓.๒	
	๒๕-๒๙	๑๓.๕	๓๓.๓	๒๘.๓	๑๒.๘	๕.๖	๑๐๐.๐ (๓๐๓)	๒.๘	
	๓๐ และมากกว่า	๑๘.๖	๕๑.๕	๒๐.๖	๔.๑	๕.๒	๑๐๐.๐ (๘๓)	๒.๑	
	รวม	๘.๓	๓๐.๐	๒๓.๖	๑๘.๘	๑๔.๓	๑๐๐.๐ (๒๑๓๐)	๓.๖	

นอกจากนั้น การศึกษาในครั้งนี้ยังพบอีกว่า อาชีพของสตรีมีอิทธิพลในการกำหนดความแตกต่างของภาวะเจริญพันธุ์ คือสตรีที่มีอาชีพซึ่งต้องใช้ความรู้และความชำนาญมากกว่า มีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำกว่าสตรีที่มีอาชีพซึ่งใช้ความรู้และความชำนาญน้อยกว่า และพบว่า ในกลุ่มสตรีที่มีอายุแรกสมรสเท่ากันนั้น ผู้ที่มีอาชีพซึ่งใช้ความรู้และความชำนาญมากกว่า มีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำกว่าผู้ที่มีอาชีพซึ่งใช้ความรู้และความชำนาญน้อยกว่า คือผู้ที่ทำงานในวิชาชีพมีบุตรที่มีชีวิตโดยเฉลี่ย ๒.๒ คน ผู้ที่เป็นข้าราชการ มี ๒.๑ คน ผู้ที่เป็นเกษตรกรมีบุตรที่มีชีวิตโดยเฉลี่ย ๔.๔ คน ผู้ที่ว่างงานมี ๓.๖ คน สำหรับในกลุ่มสตรีสมรสเมื่ออายุระหว่าง ๑๔ - ๑๙ ปี นั้นพบว่า ผู้ที่ทำงานในวิชาชีพ มีบุตรที่มีชีวิตโดยเฉลี่ย ๓.๔ คน ข้าราชการมี ๒.๓ คน ผู้ที่ว่างงานมี ๓.๘ คน ผู้ที่เป็นเกษตรกรมี ๔.๔ คน

การศึกษาในครั้งนี้สรุปได้ว่า เมื่อนำเอาอาชีพของสตรีเข้ามาพิจารณาด้วยแล้ว ความสัมพันธ์ระหว่างอายุแรกสมรสและภาวะเจริญพันธุ์ยังคงเดิม คือในกลุ่มสตรีที่มีอาชีพเหมือนกันนั้น ผู้ที่มีอายุแรกสมรสสูงกว่ามีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำกว่าสตรีที่มีอายุแรกสมรสต่ำ